

Flabbeliv i Vorning 1938-47

genoplevet af Anna Marie

Blikshøjgård var barndommens bedste legeplads. Her blev far og hans 9 søskende født, og gården var gået i arv fra far til søn i flere generationer. Gården lå en kilometers vej uden for Vorning by på vejen mod Hobro.

Overfor gården lige på den anden side af vejen var der anlagt en stor have omkring Blikshøjen, som gården var opkaldt efter. Haven var omkranset af høje bøgehække, og på toppen af højen stod der en sten med en inskription til minde om Sønderjyllands genforening med Danmark i 1920. I anlægget, som haven blev kaldt, var der hvide bænke og fint revne gange. Det var vigtigt at det hele tog sig godt ud, når der hver sommer skulle holdes sommermøder for egnens befolkning..

Bedstefar og bedstemor, Jens og Marie, med børnene Alma, Peter, Michael og Valborg i stuen på Blikshøjgård omkring 1920.

I en af gårdens længer stod hestene. Nogle af dem var store jyske heste, som om efteråret trak de tunge læs kårabiroer hjem og i høsttiden de store kornlæs der skulle fragtes hjem og tærskes i ladden. Som små sad Anders og jeg tit på toppen af de duvende kornlæs og kunne se langt omkring og syntes livet var pragtfuldt. I stalden stod også kørehesten Bach, en solid, hyggelig nordbagge, som blev spændt for jumben, kanen eller fjedervognen. Om sommeren gik Bach i en indhegning inde ved Vorning, og her tog Anders og jeg engang en forbudt ridetur på den og faldt ned i pigtrådshegnet og fik alvorlige rifter. Farbror Laurits Anker, som børnene kaldte Fabbelausanker, var ansvarlig for hestestalden. Han snakkede med hestene og striglede og passede dem, så man skulle tro de skulle optræde i cirkus.

Under krigen blev Bach kørehest for far, når klaveret skulle fragtes omkring til forsamlingshusene, hvor far spillede med sit orkester til baller og fester. Far havde før fragtet det omkring på ladet af

sin topersoners Ford A, som nu stod opklodset i garagen fordi man på grund af krigen ikke kunne få benzin. Far selv cyklede, når han skulle ud at spille, men klaveret blev fragtet omkring af Fride Holleufer, som var fast kusk. Fride havde hareskår, og når han talte viste han sine sorte tænder, som han havde fået af at tygge udkradset fra bedstefars lange pibe. Om natten når han kom kørende med klaveret dækket af en presenning, blev han sommetider standset af tyskerne, som troede han fragtede våben for modstandsbevægelsen, men Fride klarede frisag ved på ravjysk at sige: Det er Michaels klaver, og så fik han lov til at køre videre.

I en anden af gårdens længer befandt sig kostalden, og det var her at farbror Peter regerede. Det var et held for bedstefar, at i det mindste to af hans sønner var interesseret i landbrug. Med den ældste søn Michael var det straks mere betænkeligt. Han havde kun musik og sin violin i hovedet, og at være lejlighedsmusiker og oven i at supplere sin indtægt ved at klippe og barbere folk var der ikke megen prestige i. Desuden havde han giftet sig under sin stand, ikke med en gårdmandsdatter som det var skik og brug i familien, men med en husmandsdatter fra Ålum, som oven i købet var lige lovlig frimodig i sin adfærd og sine udtalelser og bestemt ikke fandt sig i bedstefars luner.

Farbror Peter elskede køerne. Om vinteren blev de fodret med roer, hø og kraftfoder, og om sommeren stod de hyggeligt græsgumlende i indhegningen syd for gården, mens kvierne blev gennet ned i engen. Det var mest bedstemor og pigen, som hjalp farbror Peter med køerne, med at malke og vaske mælkejungerne, som hver morgen i fyldt stand blev stillet ud til vejen for at blive afhentet af Aage, vores nabo inde i Vorning, som var mælkechauffør for mejeriet i Hammershøj.

Blikshøjgaard

Lidt afsides lå vognporten, svinestalden og hønsehuset. Bedstefar lod de andre om at lave det hårde arbejde, men passede dog selv grisene. Hønsene var bedstemors område. Når der skulle slagtes en høne, huggede farbror Peter hovedet af den, og så løb den hovedløs omkring, indtil den faldt død om. Bedstemor lagde sommetider et hvidt glasæg i en af kasserne for at få hønen til at lægge flere æg. De fleste af dem blev solgt til købmand Nielsen efter at være blevet rensset og stemplet, og så blev de båret ind til købmanden i en spånkurv. Pengene for æggene var bedstemors egne penge, og de blev brugt til lidt luksus, måske til de mængder af mørk bitter chokolade, som hun under hele krigen opbevarede i chatollet. Somme tider gav hun mig en lille firkant chokolade og afventede spændt min reaktion, for chokolade var dengang en meget sjælden vare. Jeg kunne ikke se fordelene ved det mørke bitre lækkeri, men gik ud fra, at det skulle man kunne lide, ligesom med citronsovand og blodbudding. Mor foretrak citronsovand frem for appelsinsovand, som var de eneste softdrinks man kunne få dengang, og bedstemor kunne lide mørk chokolade og blodbudding, og så var den sag afgjort for mig.

Blodbudding optrådte på gårdens menu, når der blev slagtet gris. Kul-Petersen blev hidkaldt for at foretage henrettelsen, og frygtindgydende var han når han kom på sin cykel, altid i bar overkrop selv om vinteren og med en stor sort måtte af hår på brystet. Grisen bandt han fast på en plade på to bukke. Derefter skar han struben over på den, så blodet kunne løbe ud for at blive anvendt til blod-

budding Grisens skrig indtil den endelig døde var forfærdelig. Det hjalp ikke meget, at jeg holdt mig for ørene. Under hele processen skulle der røres rundt i blodet for at det ikke skulle klumpe, og til sidst blev det blandet med rugmel og sat hen for at størkne. De følgende aftener bestod aftensmaden af skiver af blodbudding stegt på panden og serveret med strøsukker. Det smagte egentlig meget godt, men jeg kunne ikke se bort fra grisens skrig.

Den daglige kost på gården kunne nok få helsekostpisere og gourmeter til at rynke på næsen. Om vinteren bestod middagsmaden, som blev serveret midt på dagen, mest af stegt saltet flæsk, kartofler og persillesovs eller stuvet hvidkål, stuede saltede snittebønner, hvidkålssuppe og grønkålssuppe. I menuen indgik også byggrød, sagovælling og andre mælkeretter. Når der lige var slagtet gris kunne der komme frikadeller og medisterpølse på bordet og engang imellem en høne eller kylling, men som regel var det saltede kødspiser, som blev hentet op af saltkarret i kælderen. I begyndelsen af 1940'erne blev det almindeligt at henkoge både kød, frugt og grøntsager, og det var lige sagen for vores egen lille husholdning inde i Vorning, som kun omfattede far, mor, Anders og mig og pigen i huset. Men på gården med flere hjemmeboende voksne børn, folkehold og især om sommeren mange gæster var de henkogte sager kun søndags- og festmad. Om vinteren opbevarede bedstemor kartofler, gulerødder, hvidkål og rødkål i en jordkule foret med halm.

Vores hus, et rødt murstenshus, lå som et af de første på vejen ude fra gården. Det havde været gårdens aftægtshus, og her havde fars bedstemor og bedstefar tidligere boet. Far og mor flyttede ind, da de blev gift i 1935, og da mor var uddannet frisør blev den ene af stjerne ud mod vejen indrettet som frisør- og barbersalon med moderne funkis-inventar, da det var nødvendigt for dem at supplere fars indtægt som musiker og kapelmester. Mor fungerede som damefrisør, og i begyndelsen hyrede de en udlært barbersvend til at barbere og klippe mændene. Efterhånden lærte far ham dog kunsten af af og tog selv over. Forretningen gik strygende, og der sad tit damer på rad og række og ventede på at blive permanentet, vandonduleret eller jernkrøllet. Og når far holdt åben efter fyraften, sad mændene i lokalet og snakkede politik. Navnene Roosevelt og Churchill og Hitler svirrede i luften, og når Jakob Svendsen, byens eneste erklærede nazist, kom for at blive klippet og barberet, blussede diskussionen ekstra op. Far og mor gik altid med kongenål. Mors var en særlig udgave til damer med dannebrog ophængt i en lille sølvkæde. Hun var også medlem af Danske Kvinders Beredskab, selv om der ikke var brug for meget beredskab i Vorning. Far opfordrede Anders og mig til hver aften i vores aftenbøn at bede om, at Danmark blev frit igen, og at Kong Christian kunne komme ud af sin husarrest på Sorgenfri Slot. Men bortset fra, at der en overgang gik nogle trætte tyske soldater rundt og satte telefonpæle op, og at mor en aften blev skræmt fra vid og sans, da hun fik øje på en tysk soldat uden for vinduet, som stod og kiggede længselsfuldt på hende, mærkede vi kun lidt til krigen i den lille landsby fjernt fra begivenhedernes centrum.

Emma, Michael, Ellen Rix, Anna Marie, Preben og Anders foran frisørsalonen. 1939.

Emma og Forden. 1939

1939

1939

Uddrag af vores tidligere pige Ediths livshistorie, fundet på internettet:)

Ud at tjene.

Den 1. nov. 1938 havde jeg fået plads i Vorning hos frisørparret Michael og Emma Flarup. Flarup tog også ud og spillede til baller og fester. Det var alle tiders plads. Jeg manglede aldrig gæster i køkkenet, alle kom ud og hilste på pigen, sådan var det bare derhenne. Men der var ved at være mangel på alting på grund af krigen. Når jeg bagte, var der altid en eller anden, der lige skulle smage. Til jul var det helt galt, de brune kager slog ikke til, så der måtte en portion mere til, men pyt, jeg havde fedtstof nok. Aldrig har jeg ordnet så stor en gris, som den vi fik ude fra Blikshøj, Michaels barndomshjem, uha, det flæsk og fedt. Jeg kan huske, jeg brugte megen havregryn i opskrifterne, som jeg havde med hjemmefra, mel var også ved at være rationeret. Jeg fik lov at købe henkogningsglas, og det blev meget vellykket med medisterpølse og karbonade. Det havde de aldrig fået før, børnene elskede det.

I Randers var der en dygtig husholdningskonsulent, der hed Anna Larsen, hun var ude i Læsten og undervise i madlavning og bagning, og disse opskrifter fik jeg med hjemmefra.

Det år var der bare en hård vinter, fra december og indtil 1. maj 1939 havde vi ikke vand i hanerne, rørene var frosne i byen. Der skulle bruges meget vand hver dag hos os, men de var flinke til at komme med vand ude fra Michaels hjem, ellers kørte jeg med slæde ned i byen og hentede vand et sted, det gjorde alle. Det var bare en drøj vinter, til tider omkring 30 graders frost.

Sommeren 39 rejste jeg hjem igen, de kunne ikke undvære mig, jeg skulle jo hjælpe til i mark og stald. Michael bød mig mere i løn, men far sagde: "Vi kan ikke undvære dig i sommermånederne, dermed basta!" Sådan var det bare.

Vorning er en meget lille landsby, og objektivt set vistnok temmelig kedelig og uinteressant, hvis man ikke lige netop har gennemlevet sin barndom der og har nogle dejlige minder derfra. Men selv om byen var lille, var der alle de nødvendige butikker og værksteder. Købmand Nielsen var den store købmand med tilhørende korn- og foderstofforretning. Indehaveren af den noget mindre butik var købmand Brandt. Det var her mor handlede, for hun spillede whist med Mathilde Brandt, og var derfor en privilegeret kunde, som blev vel forsynet med cigaretter, selvom de var svære at skaffe under krigen. Også noget grimt kjolestof fik hun, når det lykkedes Mathilde at skaffe en rulle hjem. Der var også smedeværksted i byen, snedkerværksted, brødudsalg, hvor man foruden almindeligt rugbrød, som kostede 52 øre, også kunne få sønderjysk rugbrød, som var samme slags, men blot i en anden facon, og bedstemor fastholdt sin sønderjyske identitet ved altid at købe sønderjysk rugbrød.. Det var Svend Leths kone Alma, som havde brødudsalget. Far ville ikke spise hendes brød, fordi han sagde, at hun aldrig vaskede hænder. Svend Leth selv var skomager, og da jeg skulle begynde i skole syede han en grim, sort men yderst solid skolemappe til mig, som holdt hele vejen op gennem gymnasiet. Så var der skolen, hvor lærer Fiil var førstelærer og frk. Sørensen forskolelærer. Lærer Fiil bestyrede desuden et lille bibliotek i et lokale på skolen samt Sparekassen for Vorning og Omegn.

Skråt over for vores hus på den anden side af vejen, lå forsamlingshuset, og ved siden af boede Ingvar Hougard, som var cykelsmed og ved siden af kørte lillebil. En cykel var en nødvendighed, hvis man skulle komme omkring, og hos Ingvar kunne man få dækkene lappet eller den gamle cykel repareret. De mange lapper gjorde, at man humpede af sted på cyklen, og det blev endnu værre, hvis dækkene blev helt nedslidte, og man måtte klare sig med dæk lavet af tykt hampereb. De to lillebiler i Ingvars garage blev drevet ved hjælp af gasgenerator, et kakkelovns-lignende monstrum fodret med træbrændsel, som var monteret bag på bilen.

Når damerne en sjælden gang imellem skulle på indkøb i Randers, lejede man Ingvar til at køre for sig. Der kunne være 6 personer i bilen, bagi var der to ekstra sæder der kunne klappes op og ned. En af gangene, da jeg var med, og vi sad i den hostende og osende bil på vej til Randers, stiftede jeg bekendtskab med ordet 'mindreværkskomplekser', som jeg spekulerede en del over. Det kom sig af, at man diskuterede et mord, der havde fundet sted på gården Nordvang i Dronningborg, hvor mor tidligere havde været ung pige i huset og kendte familien. En karl på gården var blevet drillet med sine store ører af gårdens 8-årige datter og havde slået hende ihjel, og damerne mente at årsagen til drabet måtte skyldes mindreværdskomplekser. Det var en frygtelig tragedie, som optog mor meget, og vi var engang ude at besøge dem, hvor vi fik forevist den døde piges værelse og tøj. Drabsmanden stammede fra Sjørring i nærheden af Vorning, og kort tid efter fik Anders og jeg besked på ikke at stille upassende spørgsmål til den maler, der skulle komme og male vores baggang, for det var selve drabsmandens bror. Han viste sig til vores store overraskelse at være hyggelig og helt normal og flere år efter, da vi flyttede til Hornbæk, fulgte han med og boede hos os en uge, mens han malede vores nye hus.

Forsamlingshuset var rammen om bryllupper, sølvbryllupper, begravelser, dilettantforestillinger, høstfester, julefester, ungdomsballer og børnedanseskole. Og skulle man have musik, var det altid far og hans orkester, der spillede. Til bryllupper og sølvbryllupper med spisning og dans bagefter skulle man have en kokekone, og her var der to muligheder, enten Anna Axelsen eller Lisbeth. Sidstnævnte var vores gode ven og nabo. Far og mor var lidt betænkelige med hensyn til de to kokekoners renlighed, især hvad angik Anna Axelsen, bl.a. fordi hendes søn Axel, som gik under navnet Rødtot på grund af hans røde, strittende hår, engang oppe fra et træ havde tisset mig ned i hovedet. En søndag sad jeg nok så fredeligt og legede i sandkassen med en stor skotskternet taftsløjfe i håret, da Rødtot oppe fra træet råbte: "Nu pesser a på dig". Jeg skulle have taget advarslen mere alvorligt, for jeg har endnu i pinlig erindring den raslende lyd, da strålen ramte taftsløjfen.

Far og hans to faste musikere. Piano: Valdemarsen. Trommer og sang: Kaj Jensen. År: ?.

Lisbeth var altså at foretrække som kokekone, bl.a. fordi hun også var husets ven i nøden, når far var ude at spille, og mor var bange for, at der skulle bryde tyve eller tyske soldater ind i huset. Elektrikeren kom og opsatte en ledning mellem vores hus og Lisbeth og Aages, så mor bare kunne trykke på en knap over sengen for at hidkalde hjælp, hvis hun hørte mistænkelige lyde. Dette skete nu aldrig. Til festerne skulle kokekonen sørge for standardretter som oksekødsuppe, oksekød i peberrodssauce og is eller hønsekødsstuvning i tarteletter, flæskesteg og is. Hertil drak man øl og sodavand. En af byens mænd blev bedt om at optræde som skaffer. En skaffer skulle sørge for at alt fungerede og skete til tiden, og han fik hjælp af nogle store piger til at servere. Til tonerne af fanfarenemusik fra fars orkester kom skafferen og pigerne marcherende ind med den dampende suppe, og så blev der spist. Bagefter blev salen ryddet til dans.

Når der var fest i byen, havde mor travlt i frisørsalonen, for så skulle damerne have vasket hår og vandonduleres. Engang blev der holdt bryllup for egnens mest udsvævende ungar, som skulle giftes med en yndig pige fra Hammershøj, som var alt for sød til ham, syntes jeg. Midt i travlheden i frisørsalonen dagen før brylluppet dukkede der en kvinde op, som jeg aldrig havde set før. Hun var kommet cyklende helt fra Randers for at være med til festen, fordi hun tidligere havde været husholderske hos brudgommen og vistnok også mere end det, blev det antydnet blandt kvinderne. Mor fingererede lidt ved hendes hår uden dog at gøre noget rigtigt ved det, og jeg undrede mig, men forstod så på deres samtale, at kvinden havde paryk. 4-5 år senere skulle jeg gense hende som vores nabo i Hornbæk. Det var Valborg Skødt.

Mor var medlem af Borgerforeningen og var primus motor i at arrangere danseskole og børnebal. Børneballeerne blev ikke den succes, vi havde regnet med hjemme hos os og fandt kun sted et par gange. Derimod varede danseskolen et par sæsoner. Der blev hyret en omrejsende danselærer, som spillede violin, mens vi hujede omkring samtidig med, at vi blev instrueret i rheinländerpolka, totur til Vejle og den toppede Høne. Mor spillede med i Borgerforeningens dilettantkomedier. Engang spillede hun titelrollen i succesforestillingen Kromandens Datter, som blev opført flere gange. En frisk og munter Jens Tonny spillede stykkets unge mand. Sådan hed Jens Trinderup, før han blev gift med moster Karen, så blev han til onkel Jens. Grevinden i stykket blev spillet af Lisbeth. Hun var iført underdelen til mors selskabskjole af tyl, en lang sort taftkjole med skulderstropper. Anders og jeg sad på første række og følte os meget bærede over vores mors succes som primadonna på de skrå brædder.

Emma og Michael til fest i forsamlingshuset

Ude på gården anså man vistnok far og mors liv i Vorning for en smule dekadent. Far og mor var lidt for moderne efter deres begreber. De var indstillet på at komme længere i livet, end det lod sig gøre i Vorning, om ikke for andet så fordi deres børn skulle have en god uddannelse. Det sagde far tit og henviste til, at det ikke måtte gå mig, hans datter, som det gik bedstemors søster, moster Eline i Aabenraa, som havde måttet gå ud og gøre rent for folk, da hendes mand døde fra hende og børnene.

Det lykkedes først i 1947 for far og mor at komme fra Vorning og ind til byen, efter at far var startet som kørelærer. Efter krigen skulle folk have bil og kørekort igen, og fars første bil som kørelærer var vores topersoners Ford A fra 1931 som under krigen havde stået opklodset i garagen. Den var mørkegrøn, med kaleche og plads til to personer i bagsækkene. Men den blev hurtigt udskiftet med en nyere, en topersoners mørkerød chevrolet med hardtop. Det var den bil han kørte i, da vi flyttede til Hornbæk i 1947. Mens vi boede i Vorning, eksperimenterede far med at finde andre indtægtsmuligheder end barbersalonen. Sammen med en bekendt fra Hammershøj var han en overgang tørvefabrikant. De havde anskaffet en tørvegravemaskine og hyret et par folk til at grave tørv nede i gårdens enge. Selvom folk brændte mange tørv under krigen, endte tørveeventyret ret hurtigt uden den store succes. En overgang brevvekslede far med sin jurastuderende fætter Svend Aage i København og blev manuduceret i forskelligt lovstof med henblik på at blive ejendomsmægler, også uden at det rigtigt fængede. Endelig anlagde han et par år inden vi flyttede til Hornbæk en frugthave med æbler, pærer og blommer efter lærer Fiils forbillende. Og der var noget at leve op til, for lærer Fiil avlede forskellige sorter af velsmagende æbler, som han i kassevis solgte til en forhandler i byen. Et stykke af gårdens jord bagved vores hus blev pløjet op, og far plantede sine frugttræer efter lærer Fiils anvisninger. Men enten var jorden for dårlig eller også snakkede far ikke nok med æbletræerne. I hvert fald var udbyttet stadig ringe flere år efter, da bedstefar og bedstemor for længst var flyttet ind i huset efter os.

Det lykkedes først rigtigt for far at finde en indtægt ved siden af musikken, da han efter krigen fandt på at uddanne sig til kørelærer. Han havde haft bil, siden han var et par og tyve og var en af de første i Vorning, der havde bil. Desuden var han kendt i omegnen som musiker, så det faldt naturligt, at han snart blev en søgt kørelærer. Vi flyttede til Hornbæk, fordi Hornbæk og omegn dengang hørte under Viborg Amt og folk herfra skulle til køreprøve i Viborg. Far kunne derfor tilbyde dem at lære at køre i Randers og føre dem op til køreprøve i Viborg. Og det viste sig at være en rigtig god ide. Et par år senere omfattede køreskolen to nye biler samt 1 motorcykel, og havde tilknyttet to assistenter.

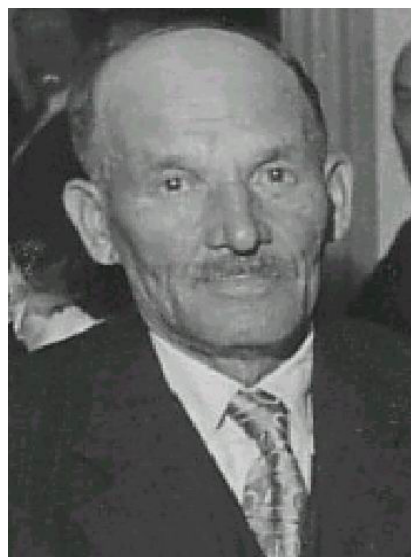
Mor var opkaldt efter sin farmor Emmaline Rix og var hendes yndlingsbarnebarn. Oldemor kom derfor på besøg i Vorning hos barnebarnet og hendes familie. Hun var frisk i sin høje alder og havde en høj renlighedsstandard, så hun hjalp mor med at skure og skrubbe i hele huset. Hun var tysker og talte gebrokkent dansk. Hun kaldte Anders en 'romerålsk' knægt, fordi han var meget livlig og larmende, og hun skældte far ud, fordi han havde gjort mor gravid med Anders så kort tid efter min fødsel. Hun var meget respekteret i familien, selv bedstefar Flarup beundrede hende. Hun døde i 1941, da jeg var 5 år gammel. Mor var meget ked af det og græd, og far så alvorlig ud.

Oldemor var sammen med sin mand og deres små børn flyttet fra Tyskland til Danmark i slutningen af 1800-tallet. Hun selv var hittebarn og angiveligt fundet uden for et børnehjem i Kiel i en foret kurv og klædt i fint tøj. Hendes mand, min oldefar, havde været fårehyrde på et gods i nærheden af Kiel, og da godsejeren her, som også ejede Fussingø i Danmark, søgte en ekspert som kunne stå for det store fårehold på Fussingø, flyttede oldefar til Danmark med familien. Et par år efter blev han imidlertid alvorligt syg og tilbragte et par år i kørestol, inden han døde. Oldemor stod nu tilbage med 6 drenge, heraf et par tvillinger. De bosatte sig i Randers, og hun fik arbejde som syerske på Junckers Konfektionsfabrik.

På trods af små kår opretholdt hun hele livet en høj standard for sig selv og sine børn. De fik alle en håndværksuddannelse undtagen bedstefar Rix, som blev landmand. Han tjente som karl på en gård i Rejstrup ved Sønderbæk og blev forelsket i den ældste af gårdens to døtre. På billedet af ham som ung i dragonuniform kunne man se, at han havde været en flot mand med brun hud, høje kindben og markeret ansigt, men selvom han var en dygtig landmand, var han fattig og af indvandrerfamilie, og det kom slet ikke på tale, at bedstemor og han skulle overtage bedstemors fødegård, selvom hun var den ældste af de to døtre. I stedet fik de et arveforskud, som de kunne købe et mindre husmandssted for. De startede med et husmandssted i Jenum, men flyttede hurtigt til et større sted i Ålum, hvor deres tre børn, Jens, Emma og Karen voksede op.

Josef Rix og Anna Marie

Bedstefar Rix

På Blikshøjgård levede man, som man altid havde gjort. Selv om tilværelsen med årene var blevet lettere med både selvbindere, malkemaskine og tærskemaskine, var der ansat to karle og en pige på gården. Man var stadig næsten selvforsynende med fødevarer, og skulle man på tur langt fra hjemmet, kørte man i hestevogn eller kane. Om sommeren var det i jumben, og i de kolde krigsvintre i kane. En vinterdag med snevejr og 20 graders frost skulle bedstemor besøge en fjern sønderjysk slægtning i Kvorning. Bach blev spændt for kanen, og farbror Peter var kusk. Både han og bedstemor, Anders og jeg var lunt indpakket i store lammeskindskøreposer. Og med lystigt ringlende

bjælder på seletøjet drog vi af sted. Selv om det var hårdt vejr, kom vi godt derop, men da vi skulle hjem, var snevejret blevet værre og vejen var glat. På vejen forbarmede vi os over en mand, som var på vej hjem med et rugbrød under armen og gav ham plads i kanen. Men så skete der det uheldige, at hesten snublede i det glatte føre, og kælken væltede. Vi faldt alle i grøften og lå i sne til halsen. Ingen kom dog noget til, og efter megen grinen fik vi rejst kanen op og kom videre. Manden med rugbrødet betakkede sig dog og fortsatte sin ensomme færd til fods.

Anders og jeg havde to hjem. Vi sov og spiste halvdelen af tiden ude på Gården, og da den kun lå 10 minutters gang hjemmefra, kunne vi hurtigt smutte frem og tilbage. Bedstemor var gårdens elskelige omdrejningspunkt, som indirekte styrede alle vigtige sager. Bedstefar opførte sig, som om det var ham. Han førte sig frem som gammeltestamentlig patriark og deltog meget lidt i gårdens praktiske liv. Han havde det nok bedst, når han kunne sidde på sin faste plads for bordenden af langbordet med de faste bænke langs væggene og diskutere bibelen og livets store emner med ligesindede. Der var nok ikke så mange ligesindede på egnen. De fleste var flittige bønder, som til daglig gik rundt i arbejdstøj og kasket. Bedstefar til forskel fra alle andre var altid iført sort jakkesæt med vest og guldur og sort hat. Han diskuterede med stor selvfølelse det gamle testamente med pastor Petersen i Vorning præstegård, men også med pastor Bjørnbak, som kom på cykel helt fra Randers med frakkeskøderne flagrende bagud. Det gamle Testamente var bedstefars yndlingslæsning, og han må have kunnet det næsten udenad. En anden velkommen gæst var en skærsliber, der hed Magnus. Farende svende, der kom forbi gården, fik altid lov til at overnatte på høloftet over kostalden, når bare de først afleverede deres tændstikker. Magnus var en af de tilbagevendende, og han var særlig værdsat, for med ham kunne bedstefar snakke om døden og livet efter døden, og om spøgelser og varsler. Jeg sad altid og lyttede med og syntes det var både spændende og uhyggeligt.

Bedstefar var frygtet og hadet af mange. Han blev betragtet som hovmodig og stridbar. Bedstemor var den eneste der kunne bremse ham i hans uhensigtsmæssige adfærd ved at sige JENS! med ekstra sønderjysk betoning. Jeg havde det fineste forhold til ham, for han var god til at fortælle historier. Anders og jeg sad på hvert af hans blankslidte bukseknæ, mens han på stedet opdigtede drabelige historier. Tit handlede de om en pige der hed Anna Marie som blev fanget af røvere og skidtfolk og en dreng, som hed Anders, der ved snilde og styrke reddede hende ud af røverkløerne. For mig var han ikke den barske type, som jeg kunne fornemme, at nogle anså ham for. Far og mor reagerede også forbeholdent over for ham. Far havde svært ved at tilgive ham, at han havde givet ham klø som dreng, og mor kunne ikke acceptere, at han ville bestemme alting. Når han på sin vej til købmand Nielsen kom forbi huset, gik han uden at banke på ind i køkkenet og kiggede i gryderne for at undersøge, hvad Emma, hans lidt for mundrappe og selvstændige svigerdatter, kunne finde på at lave til middag. Far og mor skumlede også over, at han blandede sig i deres planer om at komme væk fra

Vorning. Bedstefar mente det havde været naturligt, at Michael den ældste søn havde interesseret sig for landbrug og kunnet overtage gården. I det mindste burde han indstille os på at blive i Vorning i nærheden af gården og familien.

Far og mor var meget bevidste om, at Anders og jeg skulle have de bedste betingelser. Mor havde læst en bog om vitaminer, og vi fik sund mad. Desuden fik vi hver morgen en skefuld levertran. De blev derfor meget urolige, da mine mælketænder rådne. Hvordan ville mine nye tænder mon så komme til at se ud. Deres ældste datter skulle gerne få lige så flotte tænder som sin mor, som i sin skoletid var blevet drillet af drengene med, at hun havde slugt et klaver og glemt at spytte tangenterne ud. Derfor oprandt dagen, hvor der var bestilt tid hos tandlæge Lynbech i Hobro. Med mig på cykelstyret og Anders bagpå cyklede far med os til Sjørring, hvorfra vi skulle med rutebilen videre til Hobro.

Her rev tandlægen med et rask ryk mine rådne stumper ud uden bedøvelse og grundlagde mange års tandlægeskræk. Der voksede senere sunde hvide tænder ud i stedet, men det viste sig nu, at jeg havde underbid. Jeg blev derfor forsynet med en tandskinne og fik i skolen tilnavnet Sølvtand. Efter at skinnen blev fjernet, fulgte far trofast Lynbechs instrukser om hver nat, mens jeg lå og sov, at gå ind og stikke enden af et penneskæft ind under mine fortænder for at sikre, at jeg ikke lå med underbid under søvnen. Tandlæge Lynbech havde dog overset, at underbiddet ikke skyldtes tændernes stilling men underkæbens, så de pinefulde anstrengelser viste sig forgæves med årelange spændinger i kæben til følge.

Far havde elever i både violin- og trompetspil. Så da Anders blev gammel nok, skulle han selvfølgelig også have undervisning på den lille violin. Da dette ikke kunne fange hans interesse, blev der forsøgt med trompeten. Jeg var allerede begyndt at få klaverundervisning hos fru Laursen i Fårup, en fyldig, eksotisk udseende dame med sort krøllet hår, som gav undervisning på sit Hornung og Møller flygel, hvorpå der stod et signeret foto af Viktor Schøler. Da Anders ej heller blev tændt af trompeten, var der kun klaveret tilbage, så vi cyklede nu sammen til Fårup en gang om ugen for at lære at spille klaver. Fru Laursen ofrede os ekstra opmærksomhed, måske fordi vores far var musiker og hun derfor øjnede nye talenter i os, og til trods for at Anders engang, mens jeg pænt og artigt sad og spillede Plaisir d'Amour, blamerede os ved at rage et maleri ned i hovedet på sig selv, hvorved det revnede. Vi kom aldrig til at leve op til fru Laursens og fars forventninger til vores talent, men vi havde nogle hyggelige cykelture til Fårup, hvor vi på vejen kunne besøge faster Kathrine, som var blevet gift med Niels Christensen og nu boede på en gård i Nørbæk.

Vi lærte at læse, skrive og regne hos frk. Sørensen, som havde de tre mindste klasser. Hun læste også bibelhistorie for os, og jeg syntes det var nogle spændende historier, selv om jeg ikke i særlig høj grad forbandt dem med religion.. Frk. Sørensen havde en lille lejlighed i den ene ende af den lange hvide bygning, hvor også lærer Fiil boede. Han var blevet gift med den forrige lærers datter, Line, og havde samtidig arvet de gamle mahognimøbler med silkebetræk og den store bogsamling med Blichers samlede værker. Han brugte megen tid på sin fint anlagte prydhave med guldfiskebassin og den store æblehave med drivhuset, hvor der voksede blå druer og tomater. Lærerjobbet var et venstrehåndsarbejde for ham, og kun de elever der var interesserede, fik lært noget. Resten blev der ikke ofret megen pædagogik på. Jeg syntes dog, at han var lidt af en visdommens gud og tog hans små guldkorn til mig, bl.a. hans udsagn om at den bedste dessert der fandtes var æblegrød kogt af gravenstenene spist med sølvske.

Frk. Sørensen derimod var en dygtig pædagog, og jeg lærte meget hurtigt at læse. Det var en åbenbaring for mig. Far var ellers flink til at læse op for os. Han læste Oliver Twist, Ingemanns romaner og selvfølgelig H.C. Andersens eventyr. Men nu kunne jeg også selv, og der blev læst rub og stub, alt hvad jeg kunne få fat på. Ude på Gården stod bogreolen i den øverste pæne stue, og når jeg skulle hente en af de mange 'Ved Julelampens Skær' eller Laurits Ankers Flemming-bøger, styrtede jeg derop i vild fart og greb en tilfældig en af bøgerne uden at turde kigge på det uhyggelige billede over reolen, der viste Jesus, der vækker Jairi Datter op af de døde. Jeg slugte også far og mors bibli-

oteksbøger, uden at de opdagede det, og Marie Bregendals: 'En Dødsnat' var ikke just læsestof for en 8-9-årig.

Vintrene under krigen var hårde og kolde. Sneen lå opkastet i store volde langs vejen, og Anders og jeg havde fået snesko i julegave, så vi kunne komme frem og tilbage mellem hjemmet og gården. Bedstemor Flarups yngste bror Hans, som boede med sin familie i København og var kontorchef i Landbrugsministeriet, døde pludselig i vinteren 1943. Da bedstemor ikke selv turde begive sig af sted til begravelsen på grund af isvinterens trafikproblemer og på grund af uroligheder i København i kølvandet på folkestrejken, blev farbror Peter efter mange formaninger sendt af sted. Bedstemor var meget urolig på grund af hans færd, men han nåede hjem i god behold.

Det var også i 1943, at mor begynde at gå i omstændighedstøj, nogle grimme kitler som hun var træt af at skulle gå med, men det var umuligt at skaffe andet, der kunne dække hendes gravide mave. Vi glædede os meget til en lillebror eller -søster, og glæden blev endnu større, da Frida Knudsen, jordemoderen fra Hammershøj, som var gift med fars fætter Michael Knudsen, konstaterede, at mor skulle have tvillinger. Der var tidligere født tvillinger i mors familie. Moster Karen var den ene af et tvillingpar, hvoraf den ene var dødfødt, og bedstefar Rix havde tvillingbrødre. Da det rygtedes i byen, var vores lille familie genstand for alles opmærksomhed. Glæden blegnede dog noget, da mor i slutningen af november, to måneder før hun skulle nedkomme, fik nyrebækkenbetændelse og blev indlagt på Viborg Sygehus, og her lå hun med sin kæmpestore mave indtil hun fødte tvillingerne den 17. januar 1944. Jeg hørte konerne snakke om, at det kunne blive en farlig fødsel med komplikationer, og jeg var hemmeligt rædselsslagen for, at min mor skulle dø. På samme måde som når hun var på indkøbstur i Randers, og jeg var bange for at tyskerne skulle tage hende, for jeg mente, at en så køn kvinde måtte være i fare hvor hun gik. Jeg var først rolig når hun var vel hjemme igen.

Emma 21-22 år

Far sagde også tit, at hun var køn. Den første gang han så hende var igennem et vindue i Læsten Forsamlingshus, hvor han spillede til bal, og hvor Emma og hendes kusine Stinne stod uden for vinduet og kiggede på. Emma var dengang i huset hos sin moster i Rejstrup, som holdt strengt øje med, at hun ikke føjtede omkring. Men hun ville gerne til bal og havde hørt om den pæne unge musiker, så sammen med kusine sneg hun sig hjemmefra for at få et glimt af festlighederne. Uden for vinduet så Michael det kønneste ansigt, han nogensinde havde set. Han lagde violinen og skyndte sig ud for at fange hende, før hun forsvandt igen. Det lykkedes ham at få en aftale i stand om at mødes senere, og sådan startede det hele.

Det blev en lidt trist jul. Far var oppe hos mor på sygehuset, og Anders og jeg holdt jul på gården. Peter, Alma, Laurits Anker og Valborg var der, og faster Martha, bedstefars søster, holdt også altid jul på fødegården. Vi fik som sædvanlig gåsesteg og risengrød og bagefter læste bedstefar juleevangeliet. Jeg fik en lille rødmalet kommode til mit dukketøj af bedstemor. Jeg havde en stor porcelænsdukke med øjne der kunne lukkes, og selv om jeg egentlig ikke var så meget for at lege med dukker, gav den mig prestige blandt de andre piger i byen og desuden havde jeg en masse flot dukketøj. Mor havde hækket kjoler til den, og Katrine Holm, bedstemors søsterdatter fra Åbenrå, som havde været på sommerferie på gården, havde syet det flotteste tøj på bedstemors symaskine. Katrine og hendes bror Peter, som også tit kom på besøg, var gudesmukke med deres lyse hår og brune øjne. Når Katrine gik til købmanden for bedstemor, kom hun på hjemturen et smut ind omkring frisørsalon. Hun kom i lånte træsko og med en spånkurv under armen og lignede heltinden i en Morten Korch-roman. Mændene der sad og ventede på at blive klippet og barberet, vendte sig og strakte hals når hun viste sig, og også fare og mor livede op. Nu havde man imidlertid ikke hørt fra Katrine i nogen tid, og man så alvorlige ud, når man snakkede om hende. Hun havde fået en tysk kæreste, var flyttet til Hamborg og havde fået arbejde som sporvognskonduktør. Men ingen skulle nogensinde få hende at se igen. Man gik ud fra, at hun var omkommet i sporvognen under englændernes bombardement af Hamburg i 1944, og moster Eline i Åbenrå fik med sædvanlig tysk grundighed midt i krigens kaos tilsendt hendes efterladenskaber.

Om morgenen den 18. januar lå jeg og sov sødeligt i pigekammeret sammen med vores pige Ingrid. Far havde de sidste par dage opholdt sig på sygehuset hos mor, og Anders sov ude på Gården. Ingrid og jeg blev vækket af Anders, der kom trampende i sine træskostøvler ude fra Gården og med høj røst meddelte: Vi har fået tvillinger. Det er to piger. Der blev glæde og stor ståhej. Alt var forløbet godt. Tvillingerne vejede ca. 7 pund hver, så det var ikke underligt, at mors mave havde været kæmpestor, men nu havde hun det godt, hun var bare træt, og efter en uges tid på sygehuset ville hun komme hjem. Anders og jeg var pavestolte og gik rundt og fortalte alle og enhver om begivenheden. Loftsværelset, som ellers plejede at være pigekammer, var blevet udvidet og isoleret, og der var blevet installeret en rist, så varme fra kaminen i stuen nedenunder kunne trække ovenpå, så her skulle tvillingerne sove sammen med far og mor. Der var også blevet indkøbt en dyr tvillingebarnevogn og et hvidt kaninskindstæppe til at lægge over dynen, når vi skulle ud og promenerer.

Nyfødte tvillinger på Viborg Sygehus

Da mor endelig kom hjem med dem, blev jeg forskrækket over at hun var blevet så uhyggelig tynd, og da jeg sagde, at hun lignede Kaj Bachs kone, blev hun lidt bitter, for det kunne bestemt ikke opfattes som nogen kompliment, da denne foruden at være meget mager ikke var nogen skønhedsåbenbaring. Men det var tvillingerne til gengæld, og vi savlede alle sammen over de to nuttede, ens væsener. Men de kunne også skriges, og når den ene tog fat, stemte den anden i. Far og mor havde begge travlt med at made og bade dem, og jeg havde til opgave at køre ud med dem i barnevognen eller køre deres barnesenge frem og tilbage for at bringe dem til ro.

Bedstefars søster Martha, var lærerinde i Sparkær. Hun var en meget myndig dame og lige så selvrådig som bedstefar, og hun prøvede at gennemtrumfe, at tvillingerne skulle have navnene Aase og Yrsa, og også andre i byen blandede sig i navnevalget. Far og mor afviste forfærdet alle forslag, og efter flere afteners drøftelser frem og tilbage, blev de endelig enige om navnene Eva og Birte. Jeg selv var opkaldt efter mine to bedstemødre, og Anders var opkaldt efter farbror Anders, fars yngre bror som druknede i Tjele Langsø et par måneder før Anders blev født, 19 år gammel. Efter et ophold på Hadsten Højskole var han lige kommet hjem på gården, hvor han hjalp til med høhøsten. Efter en hård og varm arbejdsdag var han sammen med to andre cyklet af sted for at tage en kold dukkert. Han svømmede for langt ud, fik åbenbart et ildebefindende og druknede. Familien var knust, også mor, for Anders var den af fars søskende hun følte sig mest knyttet til. Det følte derfor naturligt, at Anders blev opkaldt efter ham.

Tvillingerne blev døbt den 5. marts 1944 på min 8 års fødselsdag. Jeg havde Røde Hunde, og i min rødspættede tilstand og lyseblå silkekjole scorede jeg megen sympati og rigtig mange tokroner. Det var en rigtig stor dag for os alle. Hele familien var inviteret, og kirken var fyldt til bristepunktet, da far og mor bar de to små op ad kirkegulvet, for der var ikke blevet døbt tvillinger i Vorning Kirke i mands minde.

Barnedåb 5. marts 1944. Foran huset i Vorning.

Herefter kom livet ind i sin vante gænge igen. Mor drak fløde og maltøl og fik sit huld igen, og vi soledede os stadig i glansen fra tvillingerne.

De voksne børn var tit samlet hjemme på Gården. Faster Alma var sygeplejerske og arbejdede først på sygehuset i Viborg, senere blev hun hjemmesygeplejerske i Hørning. Det var her hun traf Henry som arbejdede i Hørning Brugs. Ham blev hun gift med, og de slog sig ned som brugsuddelerpar i Sunds ved Herning. Faster Kathrine startede også som sygeplejeelev, men måtte opgive fordi hun havde dårlige fødder og ikke kunne holde ud at gå så meget. Hun blev i stedet husholdningselev på Tjele Hovedgård, og kort tid efter til en gymnastikopvisning i Vorning Forsamlingshus, hvor hun optrådte i sin lyseblå gymnastikdragt, fik Niels Christensen øje på hende og faldt for hende. Hun var også betaget af ham flot fyr, som han var, så det endte med at de blev gift, og hun flyttede til Nørbæk på hans fædrene gård.

I Viborg havde faster Alma en kollega og god veninde, som tit var med på besøg på Gården. Hun havde et flot rødt hår og jeg syntes hun var meget avanceret, fordi hun engang forærede mig et par øreclips. Alma og Kathrine gik og mumlede sammen om, at der måske kunne komme et par ud af farbror Peter og Ruth – for hende var det nemlig. Han skulle jo overtage gården, og så skulle han selvfølgelig også have en kone. Men hverken Ruth eller Peter viste særlig interesse for hinanden, så projektet faldt til jorden.

Det var først et par år senere, at Peter og Else fandt hinanden. Han lå på sygehuset i Randers for at blive opereret for brok, og hun var sygeplejerske på hans afdeling. De havde kun kendt hinanden i kort tid, før han tog hende med hjem og præsenterede hende på gården. Endelig så det ud til, at Peter skulle blive gift, så her så man stort på, at hun var fra byen, og det hjalp desuden på det, at hendes morfar, Gamle Krag, som boede hos Elses forældre, havde haft forskellige offentlige tillidshverv og var Ridder af Dannebrog. Men hvad så med Ruth – jo hun skulle senere blive gift med en helt anden.

Familien fotograferet på Højen til Alma og Henrys bryllup i 1945.

Farbror Laurits Anker, den yngste af fars søskende, blev gift som den sidste i flokken. Han blev gift med Anna Thorup fra Sønderbæk, datter af en stor gårdejer, og dette faldt helt i bedstefars smag. Anna var sød og sympatisk, hun elskede dyr og havde en usædvanlig evne til at kommunikere med dem. Da Peter som den næstældste jo skulle overtage Gården, måtte der findes andre veje for Laurits Anker og Anna, og det var så heldigt, at de kunne overtage Vorning præstegårdsforpagtning, som netop var blevet ledig.

Familien i Vorning blev udvidet, da bedstefar og bedstemor Rix også flyttede hertil. De var blevet pensioneret og flyttede ind i et hus i den øverste ende af byen i nærheden af købmand Nielsen og med udsigt til kirken og kirkegården. Bedstefar havde et særligt forhold til sin hund, Polly. Da far og mor ikke brød sig om husdyr hjemme hos os, fik jeg andel i Polly og var med til at passe den. Det var en hvid 'grønlænderhund' med en tyk blød pels. Også moster Karen flyttede til Vorning. Hun blev gift med Jens Trinderup og flyttede ind på hans gård, Kæpshøjgård, der lå på på vejen til Hammershøj.

Om sommeren var Anders og jeg på sommerferie forskellige steder hos familien. Vi var hos bedstefar og bedstemor Rix i Ålum og i Gjandrup hos morbror Jens og moster Nell. Hos mors fætter Christian Rix og hans kone Ellen og deres søn Preben på Mariagervej i Randers, som også kom på besøg hos os i Vorning. De kom på cykel fra Randers og sagde uhm og næh, når mor diskede op med grydestegt kylling med persillefyld, nye kartofler og salat med flødedressing. Og bagefter jordbær med tyk fløde.

Faster Alma var blevet hjemmesygeplejerske i Hørning, og i krigens sidste år, da hun på cykel kom hjem til gården, fulgte vi med hende tilbage til Hørning på vores gamle, vakkelvorne cykler. Den 30 kilometers cykeltur fra Vorning til Hørning forløb dog fint. På vejen holdt vi pause i Doktorparken i Randers, lidet anende at vi et par år efter skulle komme til at bo lige i nærheden og have vores gang der og i Randers Zoo.

Alma betyder sjæl, og faster Alma passede godt til sit navn, for hun var faktisk sjælfuld og lige så elskelig som bedstemor. Hun havde så mange gode ideer og var altid spændende at være sammen med. Hendes bolig i Hørning var et bindingsværkshus med stråtag, som hun havde indrettet med

møbler fra marskandiseren, betrukket med hjemmevævet stribet olmerduge fra gamle dyner. Det var også her, vi første gang stiftede bekendtskab med pasta i form af makaroni i tomatsovs. Hun tog os med på cykelture i omegnen, til det, man sagde, var Hamlets grav og til Clausholm Slot, hvor hun havde venner i skikkelse af slotsgartneren og den næsten 100-årige kustode Emmeluth. Emmeluth viste os rundt på slottet og fremviste det vindue, hvorigennem Anne Sophie Reventlow var blevet bortført af kongen, og på hjemturen var faster Almas cykelkurv fyldt med grøntsager, som hun havde fået af gartneren. Da vi kom i skole igen efter sommerferien, skulle vi skrive en stil om vores oplevelser, og jeg fik ros for min af frk. Sørensen.

Bedstemor havde arrangeret, at Anders og jeg kunne komme på sommerferie hos hendes søster Eline i Åbenrå. Det var en lang togtur til Åbenrå, men vi syntes, det var meget eksotisk at komme til Sønderjylland så langt hjemme fra. Vi boede hos moster Eline i selve byen, men var tit ude hos bedstemors bror Jes og hans familie, som boede i et hus på en skråning ned til Åbenrå Fjord, der bød på en fantastisk udsigt over fjorden. De havde en robåd, og det var dejligt at ligge og plaske i båden ude på fjorden. Morbror Jes var helt bulet i ansigtet af de mange granatsplinter, han var blevet ramt af som tysk soldat under 1. verdenskrig. Bedstemor og hendes søskende var jo vokset op i det Sønderjylland, som havde været tysk indtil Genforeningen i 1920, og selv om morbror Jes var dansksindet, havde han været tvunget til at gå i tysk militærtjeneste. Bedstemor selv var meget optaget af sin hjemegn og fortalte tit om sin opvækst i et dansksindet miljø i grænselandet og om den bevægende begivenhed, da Sønderjylland blev genforenet med Danmark, og kongen red over grænsen på sin hvide hest. Hun og bedstefar mødte hinanden, da de var på højskole, og således endte hun som hans kone på Blikshøjgård i Østjylland.

Tvillingerne havde lært at gå. Jeg havde trænet med dem i kravlegården, og så lige pludselig en dag slap Eva kanten og gik frem og tilbage. I et par minutter så Bitti noget betuttet på, men så gav hun også slip og vandrede efter Eva. Så nu begyndte jeg at gå småture med dem i byen i stedet for at skubbe dem omkring i den tunge tvillingebarnevogn.

En aften skulle jeg være barnepige for dem, mens mor sammen med faster Alma var cyklet på besøg i Hammershøj. Far havde travlt i barbersalonen, hvor der sad flere mænd og ventede. Døren ind til stuen stod åben, så man kunne høre radionyheder om krigen, og pludselig lød meddelelsen om, at tyskerne havde kapitulert til de allierede i Holland, Nordvesttyskland og Danmark.

Meddelelsen om at Danmark nu var frit igen fik de sindige jyske mænd i salonen til at springe op af stolene og opføre sig helt euforisk. Far gjorde sig hurtigt færdig med manden, der sad i barberstolen og hentede trompeten, mens Sigurd Axelsen, der var gymnast og plejede at bære fanen i spidsen for gymnasterne, løb hen og hentede den i forsamlingshuset. Med far og Sigurd med fanen i spidsen begav flokken sig op gennem byen. Far spillede 'Kong Kristian' og 'Der er Ingenting der maner' på trompeten, og folk kom ud af husene og sluttede sig til. Turen gik helt op i den anden ende af byen, hvor man vendte om og gik til venstre bagom kirken forbi købmand Brandt. Jacob Svendsen stod med sin familie i indkørslen til sin gård og så noget slukøret ud, helt modsat ved besættelsen for 5 år siden, hvor han havde stået samme sted og sagt Heil Hitler. Da vi endelig kom hjem, var mor kommet tilbage fra Hammershøj og skældte os ud, fordi vi var gået fra tvillingerne. De havde dog tilsyneladende sovet sødeligt.

I tiden efter krigen skete der ting og sager, store og små. Forden kom ud af sin dvale i garagen og blev sat i stand hos mekanikeren i Hammershøj. Vi kunne nu køre omkring med Anders og mig i bagsmækken som før krigen, og far kørte jævnligt til Viborg for at uddanne sig til kørelærer. Vi kunne igen få bananer, som jeg havde glemt smagen af, og en dag jeg var oppe og lege med Bente Fiil, smagte jeg for første gang kokosmakroner, som hendes mor havde bagt af kokosmel sendt med en pakke fra Amerika.

Det var blevet lysere tider og folk giftede sig. Faster Kathrine var blevet gift med Niels Christensen og flyttet til Nørbæk, og faster Alma blev gift med Henry og bosatte sig sammen med ham i den gamle brugsforening i Sunds. Alma og Henrys bryllup blev holdt på gården, hvor kun familien var med.

Fars køreskole begyndte hurtigt at gå godt. Han var kendt viden om som musiker og brugte sine kontakter til at skaffe sig elever. Frisørsalonen blev lukket, og salonen indrettet til stue. Der blev også indkøbt en radiogrammofon samt plader med danske sange med Aksel Schiøtz. En radiogrammofon var ikke set i Vorning før, så Anders og jeg pralede af den i skolen. Det gik så godt med køreskolen, at far kunne investere i en dyrere bil, en rød topersoners chevrolet. Far og mor havde langt fra glemt planerne om at flytte til byen, og de blev aktuelle, da farbror Peter skulle giftes med Else, og de skulle flytte ind på gården. Det havde hele tiden været meningen, at bedstefar og bedstemor skulle tilbringe deres pensionistliv i huset i Vorning, så tidspunktet rykkede nu nærmere, hvor vi skulle flytte ud af huset, så de kunne rykke ind.

Far luftede sine planer for den motorsagkyndige i Viborg, som rådede ham til at bosætte sig i Hornbæk lige uden for Randers, fordi der her var et stort opland med potentielle elever. Så far og mor gik på udkig efter et hus i Hornbæk og fandt til sidst et, som de kom hjem og fortalte begejstret om. Det var en hvid villa i en stor have med havebassin og en stor smedjerslåge, desuden var der som noget meget mystisk installeret flaskegaskomfur. De syntes det var et rigtigt drømmehus, og blev enige om at satse alt på et bræt og starte på en frisk, selv om de ikke havde penge til udbetalingen. Men det lykkedes at få mors moster og onkel i Rejstrup til at kautionere for et banklån, og så var terningerne kastet på trods af bedstefars advarsler og formaninger.

Ude på gården blev der lavet om og nyindrettet i forbindelse med farbror Peter og tante Elses indflytning. Det store lindetræ på gårdspladsen blev fældet, og der blev indrettet en folkestue til gårdens to karle og pigen. To stuer blev lagt sammen og der blev installeret badeværelse. I køkkenet blev det gamle komfur erstattet med et moderne Aga-komfur.

Bedstefar og bedstemor flyttede ind i vores hus sammen med faster Valborg og hendes kat Lasse. Valborg havde i flere år boet på Sølund i Skanderborg, et behandlingshjem for mentalt handicappede, men havde de sidste par år boet hjemme på gården. Da vi først kunne flytte ind i vores nye hjem i Hornbæk nogle måneder senere, måtte vi midlertidigt flytte ind hos Laurits Anker i forpagterboligen. Han og Anna var endnu ikke blevet gift, så han boede der alene. Det var i forsommeren 1947, og vi skulle flytte til Hornbæk den 1. august.

Anders og jeg blev sendt på sommerferie hos faster Alma og onkel Henry i Sunds, så vi ikke skulle gå i vejen under flytningen. Det var meningen, at vi, et par dage efter at far og mor havde fået det hele på plads, skulle køre til Hornbæk sammen med Alma og Henry og lille Svend i deres nye lysegule Peugeot varevogn. Som sædvanlig sørgede faster Alma for, at vi fik en dejlig sommerferie. I sig selv var det spændende at være i den store, gamle brugsforening og somme tider være med til at ekspedere. Der var en hyggelig krydret lugt i butikken, som bl.a. stammede fra kælderen, hvor der var tønder med spegesild og lå store runde oste på hylderne.

Faster Alma med Eva, Bitti og lille Sven i en robåd på Sunds Sø.

Men jeg var meget spændt på at se vores nye hjem og var glad da dagen oprandt, hvor vi skulle af sted til Hornbæk. På turen sad Anders og jeg i bilens lad med ryggen mod førerhuset og noterede os navnene på alle de huse vi kørte forbi. Vores nye hus hed noget så mærkeligt som 'Dongsbo'. Hvor navnet stammede fra var der ingen der vidste. Vi kom til Hornbæk ad Viborgvej, drejede til højre ad Fladbrovej, ned ad Rønne Alle og ind gennem en stor låge, og så var vi der.

Huset og stedet var endnu mere fantastisk end jeg havde forestillet mig, et lille palæ syntes jeg. Store stuer og en svunget trappe op til tre værelser ovenpå, WC med træk og slip og badekar i kælderen. Huset lå lidt tilbagetrukket i den store have med et vandbassin med guldfisk og en søløve af sten, der sendte vandstråler ud gennem munden. Haven var omgivet af høje hække og en hvidmalet mur og udenpå lågen var der et skilt med 'Hunden bider' - hvilket først senere hen skulle blive til virkelighed. Jeg glædede mig over det hele og tænkte slet ikke på Vorning og alt det, jeg havde forladt. Savnet skulle først melde sig senere. Her boede vi nu i et drømmehus midt i et villakvarter i en pænere forstad til Randers, og jeg skulle begynde i en ny skole og lære engelsk. Et nyt liv lå foran os.

